

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

**ΟΙ ΑΘΛΙΟΙ,
«Ο ξεστρατισμένος
Ιαβέρης»**



Rembrandt Van Rijn, Το Συνδικάτο των Κλωστοϋφαντουργών

Ο Γιάννης Αγιάννης βρίσκεται στα κάτεργα, γιατί σπρωγμένος από την πείνα έκλεψε ένα κομμάτι ψωμί. Όταν κατορθώνει να δραπετεύσει έρχεται αντιμέτωπος με τον αστυνομικό διευθυντή Ιαβέρη, αυστηρό φύλακα του νόμου, που έχει τάξει ως σκοπό της ζωής του να τον συλλάβει. Οι περιστάσεις όμως φέρνουν τον Ιαβέρη μπρος σε ένα μεγάλο δίλημμα.

Ο ΙΑΒΕΡΗΣ έφυγε με αργά βήματα από την οδό Ενόπλων. Βάδιζε με σκυμμένο το κεφάλι του και με τα χέρια του πίσω, για πρώτη φορά στη ζωή του. Ως τώρα ο Ιαβέρης χαρακτηριζόταν για την Ναπολεόντεια αποφασιστικότητά του. Τώρα μια αλλαγή έγινε πάνω του. Όλη του η εμφάνιση, η βλοσυρή κι αργοκίνητη, σφραγιζόταν από αμηχανία.

Βυθίστηκε στους σιωπηλούς δρόμους. Ωστόσο όμως ακολουθούσε μια κατεύθυνση. Έφτασε στις δύο γέφυρες του Σηκουάνα. Εκεί που τα νερά είναι ορμητικά και που πνίγονται οι καλύτεροι κολυμβητές. Ο Ιαβέρης στήριξε τους αγώνες του στο παραπέτο, με το πηγούνι στα δύο του χέρια και με τα νύχια του βυθισμένα στις πυκνές του φαβορίτες και βυθίστηκε σε συλλογή.

Μέσα στα βάθη του εαυτού του μια επανάσταση, μια κατάρρευση γινόταν. Ο Ιαβέρης υπέφερε τρομερά. Στοχαζόταν τώρα, πως χρωστούσε τη ζωή του σ' έναν κακοποιό. Δέχτηκε αυτήν την οφειλή για να την ξεπληρώσει. Τώρα έπρεπε, παρά τις πεποιθήσεις του μ' ένα κατάδικο, ν' ανταποδώσει μία εκδούλευση μ' άλλη εκδούλευση. Ο Γιάννης Αγιάννης τούπε: «Πήγαινε!» και τώρα αυτός

έπρεπε να πει : «Σ' αφήνω ελεύθερο!». Να θυσιάσει το καθήκον του σε προσωπικά ελατήρια και να νιώσει σ' αυτά τα προσωπικά ελατήρια κάτι το καθολικό και το ανώτερο μάλιστα. Να προδώσει λοιπόν την κοινωνία για να φανεί συνεπής στη συνείδησή του. Να πραγματοποιηθούν όλα τα παράλογα και να κατασυντριβεί στο βάρος τους! Να τι τον εξουθένωσε τον επόπτη Ιαβέρη.

Ένα πράγμα όμως τον έκανε να τα χάνει: το ότι ο Γιάννης Αγιάννης του είχε δώσει χάρη και πως αυτός τώρα είχε δώσει χάρη στο Γιάννη Αγιάννη. Αυτό το δεύτερο τον αποσβόλωνε.

Πού βρισκόταν; Όσο κι αν αναζητούσε τον εαυτό του δεν τον έβρισκε πια. Τι να κάνει λοιπόν τώρα; Να προδώσει το Γιάννη Αγιάννη; Κι αυτό κακό. Έβλεπε πως ο άνθρωπος της εξουσίας έπεφτε χαμηλότερα από τον άνθρωπο του κάτεργου. Και πως ο κατάδικος ανέβαινε ψηλότερα από τον νόμο και τον ποδοπατούσε. Και οι δύο περιπτώσεις εξευτέλιζαν τον Ιαβέρη. Ότι και ν' αποφάσιζε ήταν ξεπεσμός γ' αυτόν. Η μοίρα έγερνε προς το απίθανο, προς άγνωστες εσχατιές, που πέρα απ' αυτές η ζωή είναι παράθυρο. Σε μια απ' αυτές τις εσχατιές στεκόταν τώρα ο Ιαβέρης.

Αυτό που έκανε ο Ιαβέρης του έφερνε ρίγος. Είχε αποφασίσει μόνος του, παρά τις αστυνομικές διατάξεις, τα κοινωνικά και τα δικαστικά θεσπίσματα και την ισχυρή νομοθεσία, ν' απολύσει έναν ένοχο. Πάλευε μέσα του. Δεν μπορούσε να γυρίσει πίσω και να στείλει το Γιάννη Αγιάννη στη φυλακή. Γιατί ένιωθε πως κάτι του έφραζε το δρόμο.

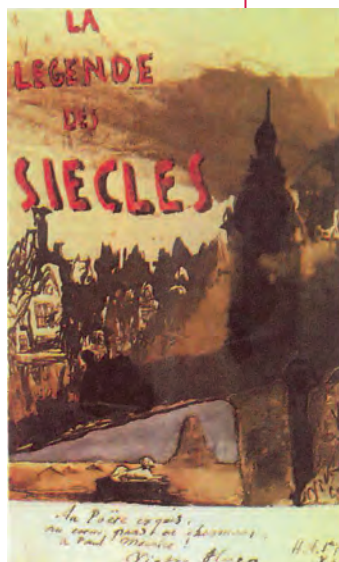
Τι πράγμα; Στον κόσμο τι υπάρχει άλλο από τα δικαστήρια, τις εκτελεστικές αποφάσεις, την αστυνομία και την εξουσία; Ο Ιαβέρης ένιωθε αναστατωμένος.

Ο Ιαβέρης και ο Γιάννης Αγιάννης έφτασαν και οι δύο να τοποθετηθούν πάνω από το νόμο.

Αυτό δεν ήταν τρομερό;

Όσο συλλογιζόταν ο Ιαβέρης, τόσο οι συλλογισμοί του γινόταν αβάσταχτοι. Κι αυτός που πλάκωνε τώρα την ψυχή του ήταν ο Γιάννης Αγιάννης. Τον έκανε άνω - κάτω. Όλες τις αρχές της ζωής του τις σώριασε μπροστά σ' αυτόν τον άνθρωπο, τον κατάδικο των κάτεργων. Η μεγαλοψυχία του Γιάννη Αγιάννη του βάραινε την ψυχή του. Στην

ψυχή του ένιωθε να εισχωρεί κάτι δυνατό: ο σεβασμός προς ένα κατάδικο. Σεβασμός σ' έναν απόβλητο. Αυτό ήταν αποκρουστικό. Έβλεπε μπροστά του ένα κακοποιό ευεργέτη, ένα κατάδικο γεμάτο, συμπόνια, φιλευσπλαχνία, συγκατάβαση, που ανταπόδιδε καλό αντί κακού, που στην θέση του μίσους τοποθετούσε τη συγνώμη, στην εκδίκηση το έλεος και που προτιμούσε ο ίδιος να πεθάνει για να σώσει τον εχθρό του.



Πάλευε συνέχεια με τους συλλογισμούς του. Έβλεπε τον εαυτό του ταπεινό και το Γιάννη Αγιάννη εξυψωμένο. Κι η φράση : ένας κατάδικος του κάτεργου ήταν ευεργέτης του, του ταλάνιζε τον κόσμο του.

Γιατί όμως επέτρεψε στο Γιάννη Αγιάννη να τον αφήσει να ζει; Θα έπρεπε οι κινηματίες του οδοφράγματος να τον πάρουν από το Γιάννη Αγιάννη και να τον τουφεκίσουν ή θα έπρεπε να τον πιάσουν να το κάνει ο ίδιος αυτό;

Σ' αυτές τις σκέψεις ο Ιαβέρης ένιωθε τον εαυτό του ξεριζωμένο. Ο ποινικός κώδικας κουτσουρεύτηκε στα χέρια του. Στον κόσμο του γινόταν μια αισθηματική αποκάλυψη μακριά από τον κανονισμό του νόμου. Ένας καινούργιος κόσμος γεννιόνταν μέσα του. Αφοσίωση στον συνάνθρωπο, αλτρουισμός, αγάπη κι όχι καταδίκες και κολασμοί. Αυτό ήταν που αναστάτωνε τον Ιαβέρη.

Στο μυαλό του οι σκέψεις χτυπούσαν η μία την άλλη: “Αυτός ο κατάδικος, ο απόβλητος, που τον κυνήγησα σε βαθμό διωγμού και που με είχε κάτω από τη φτέρνα του κι είχε τη δύναμη να μ' εκδικηθεί και που έπρεπε να το κάνει για δύο λόγους, από μνησικακία και για την ασφάλειά του, με το να μου δώσει χάρη, τι έκαμε: Το χρέος του. Όχι. Κάτι παραπάνω. Υπάρχει λοιπόν κάτι πιο πάνω από το χρέος; Σ' αυτό το σημείο ο Ιαβέρης τρόμαζε. Ρωτούσε σα φιλόσοφος. Ήταν φιλόσοφος. Του αποκαλύφθηκε ο Θεός αναπάντεχα, γι' αυτό ήταν ταραγμένος. Ένιωθε παράξενους πόνους στη συνείδησή του. Έβλεπε τον εαυτό του άδαιο, ανώφελο, διαμελισμένο από την περασμένη του ζωή, εκμηδενισμένο. Η εξουσία νεκρώθηκε μέσα του. Δεν έβρισκε το λόγο να υπάρχει πια.

**A. Ανάγνωση -
κατανόηση
του κειμένου**

1. Αφού μελετήσεις το κείμενο, να δικαιολογήσεις τον τίτλο του αποσπάσματος.

2. Στην τελευταία παράγραφο ο συγγραφέας μιλάει για το χρέος. Να συζητήσεις τι σήμαινε πρώτα το χρέος για τον Ιαβέρη και τι σημαίνει τώρα μετά το επεισόδιο με το Γιάννη Αγιάννη.

**B. Προσέγγιση
της γλώσσας
του κειμένου**

1. α. Να δώσεις τα συνώνυμα στις ακόλουθες λέξεις και φράσεις: *προσωπικά ελατήρια, αποσβολώνω, πεποιθήσεις, κάτεργα.*

β. Να σχηματίζεις οικογένειες λέξεων με β' συνθετικό τα ρήματα *ποιώ, δικάζω, π.χ. κακοποιώ, κακοποιός, εκδικάζω, κατάδικος.*

2. Να συζητήσεις στην τάξη την παράγραφο «Μέσα στα βάθη του εαυτού του... εκδούλευση».

3. Να γράψεις στον πίνακα τις κύριες προτάσεις και τις δευτερεύουσες που συμπληρώνουν το νόημά τους στο απόσπασμα «Στοχαζόταν τώρα... εκδούλευση».

**Γ. Ερμηνεία
κειμένου
Παραγωγή
λόγου**

1. Να παρουσιάσεις τους δυο βασικούς χαρακτήρες του κειμένου αξιοποιώντας τις πληροφορίες που σου δίνει το ίδιο το κείμενο.

2. Ο Ιαβέρης «ξεστράτησε». Ξέφυγε, δηλαδή, από την αυστηρή και απόλυτη τήρηση του γραπτού νόμου που υπηρετούσε ως τότε, για να ακολουθήσει το ηθικό χρέος του στον άνθρωπο. Έχεις αντιμετωπίσει ο ίδιος ή έχεις ακούσει κάτι ανάλογο στη σχολική και κοινωνική σου ζωή; Να το συζητήσεις στην τάξη σου και να το καταγράψεις σε δύο παραγράφους.

3. Αν ήσουν ο συγγραφέας του κειμένου, πώς θα διαμόρφωνες την εξέλιξη του αποσπάσματος;

Βίκτωρ Ουγκώ (1802-1885): Κορυφαίος Γάλλος ποιητής και πεζογράφος.
Έργα του: Οι Αθλιοί, Η Παναγία των Παρισίων κ.ά.